

היחד ינצח!

קהילת תושב"ע

הקדמה

על שונות ומנהגים

בכל בית יהודי יש מנהגים שונים המבטאים את האמונה ואת המסורת של כל משפחה בעם, אם בניגון של הקידוש, במנהגי ליל הסדר ועוד. אך לעיתים ישנה התנגשות בין מנהגים והדבר יוצר שונות שנראית לעין, ואף עלולה לגרום להנצחת השוני בין עדות ולמתחים. הדוג' הכי ידועה לכך היא ההקפדה על מנהג הקטניות בפסח שמאלצת לעיתים להימנע מלאכול יחד. כדי להימנע מהנצחת ההבדלים ועל הדרך להישאר יחד למרות ההבדלים נלמד בדף זה. רצוי ללמוד את הדף לפחות בחברותא, ובמידה ואין זמן ניתן גם לדלג שלבים.

מבנה הלימוד:

1. הכרה במנהגים השונים - והקושי העולה מכך ביחס לאחדות.
2. שלוש הדרכים ליצירת ושמירת האחדות:
 - א. לראות את היופי
 - ב. הקשבה
 - ג. להחמיא

בואו נתחיל

הכרה במנהגים השונים

במידה ואתם לומדים יחד- העלו מנהגים שונים לגבי חג מסוים או אידוע, כגון תפילת כל נדרי, או כל דבר אחר. שאלו חברים/ות מסביב, מהם נוהגים/ות?

לאחר מכן נסו לחשוב מניין צמחו המנהגים השונים לדעתכם?

במידה והלמידה היא ביחיד (ללא חבורות) וגם אם תרצו לקרוא יחד, ניתן לקרוא את הסיפור על הרבנית פרחת (מאה 20 עירק) שהדגישה מול רבנים אחרים שברכת שלא עשני אישה מנציחה תפיסה מסוימת בחברה. וכך גם לגבי הנושא שלנו - במנהגים.

כיצד לדעתכם מנהגים יוצרים הבנה מסוימת של המציאות? למה הדבר יכול להוביל?

הסיפור להלן והסיפורים בהמשך מאתר חכימא

שלא עשני אישה?

לאחר שבעים שנה מוזמנת אישה לנאום בפתיחת כנס שנתי לרבנים בלונדון. האם תתייחס לאירוע החריג? האם נשמע בדבריה כעס או שמא חנופה?

כל הנוכחים חשו את משק כנפי ההיסטוריה: את הכנס השנתי של בית המדרש לרבנים בלונדון בשנת 1924 תפתח לא אחרת מהגברת פרוחה ששון. חלפו כשבעים שנה מאז הוקם בית המדרש, וזו הפעם הראשונה שאישה נבחרה להיות יושבת הראש של הכנס.

דרך ארוכה עשתה פרוחה, בת למשפחת סוחרים מעיראק, שבילתה את רוב חייה בהודו, עד שהגיעה לרגע מיוחד זה.

התרגשות אחזה בכל השומעים, וניכר שגם פרוחה מודעת היטב לגודל השעה: "שמעתי כי מיום שנתיסד הבית הזה, עוד לא נשמע כי כיבדו אישה להיות יושבת ראש בבית מדרש זה. אולי מפני שנאמר 'וְאִשָּׁה בְּכָל אֶלֶה לֹא מְצָאֲתִי' (קהלת ז, כח) ואולי מפני שאתם מברכים בכל יום 'שלא עשני אישה'."

האם התגנבה אירוניה דקה ומושחזת לדבריה של פרוחה?

**אז מה ראינו?
מנהלים - משמרים
את הטווי שבינו.
אז איך בכל זאת שומרים על
אחדות**

הדרכים לשמירה על האחדות

**בחלקים הבאים נלמד מדוע כן כדי
לשמור על מנהגים וגם על עוד דרכים
כדי לשמור על האחדות ביננו.**

דרך ראשונה: הטוב שבקיום המנהגים

לפניכם קטע מספר שאלות ותשובות (בנין אב) של הרב בקשי דורון שהיה רב ראשי לישראל במאה ה-20. הקטע ארוך אך כתוב בשפה פשוטה. (הקטע נלקח מהחומר לבגרות בספרות השו"ת). קראו וענו!

עיקר הדברים הם:

שאחדות אינה אחידות, כפי שהקשת מכילה צבעים רבים היוצאים מראה מדהיב, כך כל מנהג מראה כמה עמ"י מחפש את הדרך לעבוד את ה', דבר שיוצר יופי מיוחד, בעבודת ה' ובאומה שלנו.

הרב אליהו בקשי דורון, שו"ת בנין אב, חלק א אורח חיים סימן ז מסורות ומנהגי עדות בתפילה

האחדות באה מחיזוקו של הפרט ולא מביטולו והגבלתו
...”וישא משלו ויאמר... מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל”. היופי בציור
הוא לא הצבע האחד, אלא מגוון הצבעים המשתלבים כל אחד בשיעורו ובמקומו.
היופי שבנגינה הוא לא בטון אחד וכלי אחד, אלא ביצירה המגוונת המתבטאת
בכלים שונים ובטונים המשלימים זה את זה, .. אחדות אין פרושה בטול הפרט,
אלא יצירת כלל הבנוי מקבוץ הפרטים המשלימים זה את זה. כך גם חברה
המבטלת את יחודו של היחיד והקבוצות שבתוכה, אינה חברה אחידה אלא
מוגבלת, ועצם ההגבלה היא היוצרת את המחלוקת והפילוג.

אין חולק שהמטרה הנכספת היא מזוג הגלויות ושבירת המחיצות. אולם אין לזרז מזוג
זה על ידי הגבלת המנהגים והמסורות, ובטול הפרטים היוצרים את הכלל. דווקא
העמקת המנהגים והמקורות ובסוס הפרטים וחיזוקם הם חיזוקו ואחדותו של הכלל.
קהילות מושלמות המעריכות זה את זה ברבות הימים אף מתמזגות ומתאחדות, אולם
כשיש הרגשה של בטול וקיפוח התוצאה היא הפוכה, וכלל זה נבחן בראי המציאות.
ככל שעדה או חוג מסוים, מרגישים ייחודם וגאים בשלמותם, משתלבים הם ותורמים
בצורה הנכונה לשלמות ולאחדות...

1. למה יש לשמור על רקע המנהגים

העתיקים?

2. באילו עתים נראה צורך באחידות

בעם?

3. מתי ראוי לבטל מנהג מסוים?

**ראינו שמנהגים ותפילות לפעמים אכן מנציחים
הבדלים, אבל הם גם יוצרים יופי כמו בצבעי הקטש
או מנגינה הרמונית יפה.**

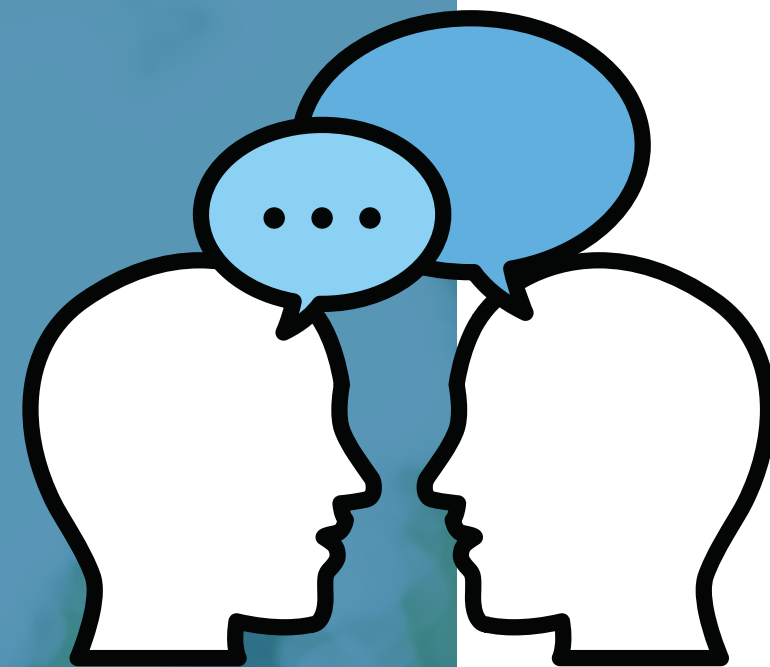
**אז ראינו כבר שלראות את היופי זו
דרך לשמור על האחדות.
מה עוד יכול לתרום לאחדות?**

דרך שניה: ללמוד איך להקשיב

בשקף הבא קראו את הסיפור על הקשבתו של הרב כלפון לתלמיד שלו. הרב כלפון משה הכהן (1874-1950) מחכמי תוניסיה, רבה הראשי של ג'רבה ודיין.

קראו ודונו

- מהי ההקשבה האמיתית לפי הסיפור?
- למה מצפה אדם שמספר לך את כאבו?
- מה מיוחד בהקשבה לאחר?
- האם אתם מכירים הדרכה כיצד להקשיב לאחר? מהם?

הרב כלפון הכהן מעדיף לשתוק לפני שהוא מתחיל לדבר. שועה חדאד היה מתלמידיו הקרובים של הרב כלפון משה הכהן, ונהג להתייעץ איתו באופן אישי על בעיותיו. בשיחה עם הרב הוא פרק את אשר על ליבו וביקש ממנו עצות בנושאים המטרידים אותו.

בפעם הראשונה שישועה הגיע אל רבו לשיחה אישית, הוא דיבר מתוך סערת נפש על צרותיו. הרב כלפון האזין לו ברוב קשב, כשעיניו מרוכזות בו. מדי פעם שאל הרב שאלות הבהרה חשובות, עד שישועה חש שהרב מבין אותו היטב.

לאחר שסיים את דבריו ציפה ישועה למוצא פיו של הרב, אך הרב שתק. ישב ישועה נבוך דקות מספר, כאשר הרב מתמיד בשתיקתו, עד שלבסוף שבר הרב כלפון את השתיקה ושאל אם הוא רוצה להוסיף משהו על דבריו הקודמים. שוב דיבר ישועה שעה ארוכה, ושוב נתקל בסיום דבריו בחומת שתיקתו של הרב כלפון. ואף שישועה הרגיש שהרב מבין את מצוקתו, הוא חזר לביתו מאוכזב וללא עצה. כאשר נפגשו השניים למחרת, האיר הרב כלפון פנים לתלמידו והושיב אותו לצידו. אחר כך ניתח הרב כלפון את הבעיה של ישועה על כל צדדיה, ולבסוף הציע לו עצה כיצד להתמודד עם המצב.

עתה הבין ישועה ששתיקתו של הרב לא נבעה מאדישות, אלא מדאגה עמוקה לגורלו. הרב כלפון סירב ליעץ בשליפה "מן המותן", אלא רק לאחר הקשבה עמוקה ומחשבה מרובה.

דרך שלישית: ללמוד להחמיא

(לפרגן)

קראו את הסיפור להלן על הרבנית ג'אמילה משאש - אשת הרב משאש שהיה רבה הראשי לירושלים בסוף המאה ה-20.

קראו ודונו:

- מה היה מנהגה של הרבנית במימונה? מדוע הייתה נוהגת כך?
- איך נתינת כבוד לאחר יכולה לעזור לאחדות?
- באילו דרכים אנו יכולים לשפר את "שריר המחמאות"?

המימונה אצל הרבנית ג'אמילה

כשנכנס ראשון הדודים לבית של משפחת הרב משאש בליל המימונה, ניגשה אליו הרבנית ג'אמילה והגישה לו מופלטה ואמרה: "זו המופלטה הראשונה שיצאה היום, והיא לכבודך!"

כעבור כמה דקות נכנסה אחת הדודות, והרבנית ניגשה אליה ואמרה לה: "זו המופלטה הראשונה, והיא לכבודך."

כך נהגה הרבנית בכל דוד ודודה שנכנסו. אחד הנכדים שסייע לרבנית במהלך הערב, הביט בסבתו בתימהון, ולבסוף שאל אותה: "סבתא, כיצד ייתכן שלכל אחד מהדודים והדודות נתת את המופלטה הראשונה, ודווקא היא לכבודו או לכבודה?"

השיבה לו הרבנית ג'אמילה: "שמרתי בצד כמה מופלטות ראשונות, כי כל אחד מהדודים והדודות הוא מיוחד בפני עצמו בזכות היותו חלק מהיחד."

**דאינו שלמרות המנהגים הרבים - אין זה אומר
התפלגות בעם
אלא יש בדבר יופי של אחדות ולא אחידות.
את המגוון הזה אפשר לשמר**

אם נדע לראות בעין טובה את האחר

אם נדע להקשיב

אם נדע לפרגן.

הדימו את העיניים מהלימוד

למי אתם יכולים לעשות טוב היום?

מי צריך את ההקטבה שלכם היום?